

Deputații s-au reunit în plenul noului Parlament de la Chișinău.

Foto: Parlamentul Republicii Moldova/Facebook

Octombrie 2025

**Friedrich
Ebert**
Stiftung

Drumul spre UE și misiunea istorică a noului Parlament de la Chișinău

Temele ediției:

P. 2 - Doina Gherman, vicepreședinta PAS: *Ne dorim mai puțin populism și mai puțin vorbă: vom avea de armonizat cu legislația UE circa 40 de legi pe săptămână*

P.4 - Igor Dodon, președinte PSRM: *Suntem uluiți de modul în care burocrații din UE aplică duble standarde în raport cu politica moldovenească*

P. 7 Ion Chicu, lider Blocul Alternativa: *Fără implicarea opoziției, procesul de integrare europeană nu poate fi unul de succes*

P. 9 Vasile Costiuc, președinte PDA: *Axa pe care vrem să o confirmăm prin acțiuni este București - Washington, cu parteneriate solide strategice la Bruxelles*

Noul Legislativ de la Chișinău va avea cu siguranță o misiune istorică de a apropia sau chiar duce Republica Moldova în rândul statelor membre ale Uniunii Europene. Spre deosebire de cele precedente, legislatura XII-a va avea șase fracțiuni dintre care una la putere și cinci în opoziție, ceea ce înseamnă că majoritatea pro-europeană va putea vota de una singură legile, dar pentru un vot cât mai reprezentativ este nevoie de atragerea în aceste demersuri legislative a cât mai multor deputați din opoziție.

Parlamentarii vor trebuie să voteze circa 40 de legi în fiecare săptămână pentru a transpune legislația europeană în cea națională. Va fi o muncă titanică care va necesita foarte multă concentrare, dar și o cooperare și conlucrare constructivă a forțelor pro-europene. Din partea

puterii este nevoie de o incluziune cât mai mare, iar din partea opoziției - o conlucrare pentru binele comun consfințit în Constituție prin rezultatul referendumului de anul trecut de către majoritatea cetățenilor țării.

Ediția curentă a Buletinului de politică externă prezintă pozițiile și prioritățile partidelor parlamentare din Republica Moldova pe dimensiunea integrării europene. Publicația evidențiază principalele direcții de acțiune, convergențele și divergențele dintre formațiuni în raport cu procesul de aderare la Uniunea Europeană, oferind o imagine clară asupra consensului politic și provocărilor existente în promovarea cursului european al țării.

Mădălin Necșuțu

Știri pe scurt:

■ Președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, a semnat pe 24 octombrie decretul prin care l-a desemnat pe Alexandru Munteanu în calitate de candidat la funcția de prim-ministru. Prin același decret prezidențial, Sandu l-a autorizat pe Munteanu să întocmească programul de activitate, lista Guvernului și să le prezinte Parlamentului spre examinare. „Îi urez succes în formarea unui Guvern care să obțină încrederea Parlamentului și să îndeplinească cele mai importante așteptări ale cetățenilor: protejarea păcii, pregătirea țării pentru aderarea la UE, consolidarea economiei și creșterea standardelor de viață ale oamenilor”, a spus Sandu.

■ Directorul Serviciului de Informații și Securitate (SIS) din Republica Moldova, Alexandru Musteața, a efectuat pe 23 octombrie o vizită la Comrat, capitala regiunii autonome Găgăuzia – o zonă dominată de lideri pro-ruși. După vizită, Adunarea Populară a Găgăuziei (adunarea legislativă a regiunii) a anunțat crearea unui grup de lucru pentru asigurarea funcționalității regiunii. Printre subiectele discutate de Alexandru Musteața cu șeful parlamentului local, Dmitri Constantinov, și adjunctul bașcanului Ilia Uzun, s-au numărat legăturile unor funcționari găgăuzi cu Ilan Șor și implicarea acestora în finanțări ilegale, spun sursele agenției de presă IPN.

■ Ministra Justiției în Guvernul Recean, Veronica Mihailov-Moraru, a fost numită pe 24 octombrie în funcția de consilier prezidențial în domeniul justiției de către președinta Maia Sandu. Ea își va începe noul mandat la data de 11 noiembrie 2025. Începând din februarie 2023, Veronica Mihailov-Moraru a exercitat funcția de ministru al justiției al Republicii Moldova, după ce anterior a ocupat funcția de secretar de stat în același minister. A fost implicată activ în procesul de reformare a justiției.

Ne dorim mai puțin populism și mai puțin vorbă: vom avea de armonizat cu legislația UE circa 40 de legi pe săptămână

Doina Gherman, vicepreședinta Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS)
Foto: Facebook

Vicepreședinta Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), Doina Gherman, a oferit un interviu pentru buletinul de politică externă al FES/APE în care am discutat despre care sunt prioritățile PAS și ale sale personal în această legislatură ce ar putea intra în istorie ca o garnitură parlamentară care a produs aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Am discutat despre reformele necesare, conlucrarea cu celelalte formațiuni din Parlament și despre ritmul foarte accelerat în care legislația europeană trebuie transpusă în cea națională. **Citiți integral interviul cu lidera PAS în rândurile ce urmează:**

■ Care sunt prioritățile la acest început de mandat pentru fracțiunea Dvs, dar și care sunt și prioritățile pe care vi le-ați setat pentru agenda personală în noul Legislativ din care faceți parte?

■ Prioritatea numărul unu este aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Noi asta ne dorim, și anume ca Parlamentul de legislatură a 12-a să devină „Parlamentul aderării la UE”. Astfel, vrem ca fiecare decizie pe care o vom lua să ne aducă și mai aproape de Uniunea Europeană. Asta înseamnă ca până la sfârșitul legislaturii în curs Republica Moldova să fie pregătită cap-coadă pentru semnarea Tratatului de aderare la UE. Este un obiectiv național și, dincolo de asta, este un proiect de țară susținut din majoritatea cetățenilor. De aici vom porni și vom continua cu armonizarea legislației, continuarea reformelor pe domenii separate.

Este foarte mult de lucru, știm că nu este o cale ușoară. Moldova însă este examinată meritocratic, iar la Bruxelles este considerată un exemplu și pentru alte state candidate. Evident, dezvoltarea economică

este o prioritate care derivă și din actul guvernării, iar noi, ca Parlament, vom întreprinde toate acțiunile necesare, inclusiv vom face diplomatie parlamentară, ca să putem atrage cât mai multe investiții.

Suntem acum după victoria în alegerile parlamentare, când vectorul pro-european a fost cimentat. Așadar, credem că asta va impulsiona mediul de afaceri și va ajuta investitorii să valorifice acest moment. Diplomazia parlamentară în statele UE și nu doar va fi foarte importantă pentru atragerea investițiilor.

Priorități și reforme

■ Care sunt reformele pe care se va axa partidul din care faceți parte în acest mandat legislativ și de ce anume? Ce domenii vor avea prioritate în viziunea Dvs?

■ O restanță a noastră care a rămas din mandatul precedent este reforma administrativ-teritorială. Nu este doar o prioritate, ci și o necesitate stringentă pentru Republica Moldova. În mod special, în ultimele luni de campanie electorală, am văzut că începând cu primari și cetățeni, cu toții își doresc acest lucru.

Mai mult ca atât, acest lucru va aduce și plus valoare, pentru că vorbesc nu doar de o reformă care va arăta frumos pe hârtie, ci și una care va aduce servicii mai aproape de oameni, asta însemnând investiții în localități – sate mici sau comune mari. Toată lumea trebuie să împingă la acest car, iar în acest fel cred că ne va reuși.

Continuarea vetting-ului

■ Care sunt punctele-cheie și etapele prin care trebuie să treacă reforma justiției pentru a fi una desăvârșită și cum anume o vedeți Dvs din această perspectivă?

■ Vom continua cu fermitate această reformă. Reforma justiției rămâne o prioritate, la fel ca și lupta anticorupție. S-au făcut pași importanți în acest domeniu, dar am văzut cu toții o rezistență din partea sistemului. Ne bucurăm

că se avansează pe mecanismul de evaluare extraordinară a procurorilor și judecătorilor.

Vom continua reforma justiției și evident înțelegem că nu este ușor. De fapt, în niciun stat membru al Uniunii Europene reformă justiției nu s-a produs nici într-un an, nici în doi și nici în patru ani. Este un lucru extrem de complicat, noi însă credem că progrese există și se văd cu ochiul liber.

Vedem și acel număr de peste 100 de judecători care au plecat din sistem. Vorbim aici de cei mai controversați și compromiși dintre ei și vom continua și cu procuraturile. Lucrurile se mișcă și nici pentru o secundă nu ne vom opri de a continua reforma justiției.

Necesitatea pluralismului politic

■ În această legislatură PAS își propune să alcătuiască un parlament mai inclusiv în sensul de colaborare mai strânsă cu opoziția. Dacă aveți această majoritate confortabilă veți merge înainte cu proiectele dumneavoastră fără să vă obosiți foarte mult să atrageți și opoziția pentru votarea lor?

■ Avem nevoie de incluziune într-o democrație veritabilă. Pluralismul politic este întotdeauna binevenit. Evident că va fi mult mai intens. Suntem șase fracțiuni parlamentare și demult nu a mai avut Parlamentul o diversitate atât de mare. Pe de o parte, acest lucru bucură, pe de altă parte, speranța noastră este ca opoziția să fie una constructivă. Ori noi vom lua în calcul absolut toate propunerile, inițiativele care vor veni în interesul cetățenilor. Ne dorim mai puțin populism, mai puțină vorbă și mai multă treabă de făcut.

Noi vom avea de armonizat circa 40 de legi pe săptămână. Vă dați seama că este un volum imens. În fiecare săptămână, Parlamentul va trebui să voteze minim 40 de legi, doar pentru armonizarea legislației Republicii Moldova la cea europeană. De aceea, trebuie să muncim. Nu avem timp de multă polemică și multă vorbă fără conținut. Prin urmare, vom îndemna opoziția să vină cu propuneri constructive, fără prea multe populisme.

■ Vă mulțumim!

Suntem uluiți de modul în care birocrății din UE aplică duble standarde în raport cu politica moldovenească

Liderul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), Igor Dodon, a acordat un interviu pentru buletinul de politică externă al FES în care a vorbit despre prioritățile PSRM în această legislatură și despre cum anume își propune partidul să conlucreze cu majoritatea în interesul cetățenilor. Am mai discutat despre raportarea la procesul de aderare, dar și despre viziunea PSRM-ului și a liderului acestui partid la reforma justiției, dar și alte reforme importante ce trebuie implementate în viitorul apropiat. Discuția pe larg poate fi citită în rândurile care urmează:

Igor Dodon, liderul Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM)
Foto: Facebook

■ Care sunt prioritățile la acest început de mandat pentru fracțiunea Dvs, dar și care sunt prioritățile pe care vi le-ați setat pentru agenda personală în noul Legislativ din care faceți parte?

■ Agenda fracțiunii socialiștilor va fi centrată pe promovarea exclusiv a intereselor naționale ale Republicii Moldova. Și eu cred că noi avem experiența și competențele necesare pentru a veni cu idei și proiecte folositoare pentru țară. Și am demonstrat asta nu o singură dată. Vreau să vă amintesc că în anul 2015 anume noi, socialiștii, am semnalat primii despre fraudă din sistemul bancar și în acest mod am grăbit investigarea acelei infracțiuni împotriva statului. În anul 2019, noi, socialiștii, am contribuit decisiv la eliberarea statului din captivitatea oligarhică. În 2020, noi am combătut primul val al pandemiei Covid și am redus efectele negative ale acesteia.

În 2021, în condiții climatice severe, am oferit ajutoare agricultorilor, am menținut tarifele la cote reduse, am majorat salariile, am avut o independență absolută în mass-media, și, spre deosebire de actuala guvernare, am asigurat condiții democratice care au permis desfășurarea unor alegeri cu adevărat libere și corecte. N-am impus cenzura, n-am supus justiția, instituțiile statului și organele de drept. Noi și în acest legislativ vom lupta pentru bunăstarea oamenilor, pentru restabilirea statului de drept, pentru libertatea de exprimare, pentru salvarea și păstrarea valorilor naționale.

Pe durata următorilor ani, prioritățile noastre sunt grupate pe trei categorii: *pachetul social*, care se referă la salarii și pensii majorate, micșorarea vârstei de pensionare, păstrarea școlilor și a spitalelor în sate și în raioanele țării; *pachetul economic*, care ține de susținerea sectorului real al economiei, scoaterea presiunilor și obstacolelor pentru oamenii de afaceri; și *pachetul de securitate*, în care pledăm pentru păstrarea neutralității și a relațiilor de prietenie cu toți partenerii noștri externi, atât din Vest, cât și din Est.

Nevoia de dialog

■ Ce planuri aveți în ceea ce privește postura de opoziție în care vă aflați? Veți merge și pe votarea anumitor proiecte de lege ale majorității sau nu? Veți putea negocia anumite proiecte de legi ale partidului în schimbul susținerii unor proiecte de legi ale puterii, luați în calcul o astfel de strategie?

■ În discursul meu la deschiderea Legislaturii a XII-a, eu am avut o adresare către cei din majoritatea parlamentară, unde am expus unele teze exact la subiectul despre care mă întrebați acum. În speță, le-am spus că cei din majoritatea PAS trebuie să înțeleagă că și opoziția din Parlament reprezintă vocea poporului, fiindcă pentru noi au votat sute de mii de cetățeni. Și i-am îndemnat pe cei din PAS să-și schimbe atitudinea agresivă, să coboare cu picioarele

pe pământ și să țină cont și de opinia unei alte părți a societății moldovenești. Este în interesul țării ca partidul care deține puterea să accepte și proiecte de lege din partea opoziției, fiindcă numai așa e posibil un minim echilibru politic în administrarea țării și numai așa există șanse pentru a ajuta cu adevărat cetățenii.

Apropo, la întâlnirea pe care am avut-o în aceeași săptămână cu doamna președinte Maia Sandu, în cadrul consultării dumneaei cu fracțiunile parlamentare, i-am reproșat că fostul Guvern Recean și majoritatea PAS din Parlament au neglijat vocea poporului reprezentată de opoziție, pe durata anilor 2021-2025. În opinia noastră, asta înseamnă că în Republica Moldova este instaurat un regim rigid, e o formă de dictatură a unui singur partid și Președinția fie nu știe de asta, ceea ce este rău, fie îi convine să fie așa sau este, și anume complice direct la această formă nedemocratică de guvernare, ceea ce este și mai rău.

Prin urmare, în perspectivă, sperăm să promovăm proiecte de legi în interesul cetățenilor, dar nu exclud că blocajul politic instaurat de PAS va continua.

Politică duplicitară

■ **În ceea ce ține de integrarea europeană, veți susține acest obiectiv consemnat în Constituție prin votul majorității cetățenilor în octombrie 2024 sau aveți poate altă agendă în acest sens? Dacă da, în ce ar consta ea?**

■ Mai întâi de toate, vreau să vă amintesc despre rezultatul aceluia referendum la nivel național, în țară: majoritatea populației din Republica Moldova a votat împotriva includerii vectorului UE în Constituție. Și doar prin metode foarte suspecte, cu instrumentalizarea voturilor din diaspora, guvernarea PAS a forțat în noaptea numărării voturilor un rezultat general la limită. Deci s-a trișat foarte mult pe seama aceluia exercițiu pretins democratic și reprezentativ. Scorul final nu e nici democratic, nici reprezentativ.

Cât ține de atitudinea noastră, a socialiștilor față de Uniunea Europeană, ea este ambiguă. Noi înțelegem că Republica Moldova este localizată geografic pe continentul european și noi, într-adevăr, moștenim o bună parte din reperele culturale, sociale și politice europene clasice. Ele fac parte din patrimoniul nostru național. Tradițiile europene ale secolului XX au servit, pe bună dreptate, pentru o perioadă îndelungată de timp, ca model de urmat în economie, în justiție, în organizarea instituțiilor democratice. Europa de cândva ne-a arătat ce înseamnă presă independentă, libertatea opiniei, armonia socială, munca și salariile decente, respectul față de instituția familiei și față de religia creștină.

Pe de altă parte, însă, noi suntem uluiți de modul în care birocrății din UE aplică duble standarde în raport cu politica moldovenească. Demnitarii și ambasadorii din statele membre ale UE au tolerat și au încurajat numeroase derapaje, cenzură și abuzuri dictatoriale ale guvernării PAS, în timp ce pentru devieri absolut minore, comparativ cu ceea ce-și permite PAS, erau criticate aspru și ultimativ toate guvernările precedente. Această politică duplicitară și ipocrită nu face față demnitarilor din UE.

Apoi, nouă ne repugnă faptul că integrarea în UE se asociază tot mai mult cu promovarea propagandei LGBT, inclusiv în școli, ni se cere să admitem schimbarea genului copiilor, ni se impune o militarizare agresivă, suntem implicați în intrigi geopolitice străine profilului nostru ca stat. În Republica Moldova, cu susținerea activă a factorilor din UE, se răspândește rusofobia (noi având un vast procent de populație rusolingvă), se instituie cenzura asupra libertății de exprimare, a fost capturată justiția, care a devenit un sistem subordonat Președinției și partidului PAS.

Moldovenii se întreabă: oare e corect ca demnitarii din UE să intervină în treburile statului nostru și să facă agitație electorală pentru o forță politică? Oare este onest ca ambasadere europene să ofere suport moral pentru abuzurile unor regimuri opresive, cum este regimul PAS? Noi credem că o integrare europeană pe asemenea principii, cu demnitari străini care ne tratează ca pe niște subordonați lipsiți de voință și caracter, este în dezavantajul intereselor strategice ale țării noastre. Și este știrbită și imaginea UE. Din aceste motive eu îmi mențin euroscepticismul. Și cred că în relația cu demnitarii străini, cu cei de la Bruxelles, autoritățile moldovenești trebuie să discute cu demnitate și să poarte negocieri serioase, care să pornească de la interesul național al Republicii Moldova.

Protejarea statalității

■ **Care sunt reformele pe care se va axa partidul din care faceți parte în acest mandat legislativ și de ce anume? Ce domenii vor avea prioritate în viziunea Dvs?**

■ Cât privește activitatea fracțiunii parlamentare pe care o reprezint – Fracțiunea Socialiștilor – vă pot spune că munca noastră va fi concentrată pe asigurarea interesului național al țării, care se exprimă prin protejarea suveranității, a statalității, a neutralității, a identității moldovenești, a valorilor creștine, a familiei tradiționale și a demografiei, a dezvoltării economice, a pluralismului, a păcii interetnice, a bunelor relații cu toți partenerii externi. În aceste direcții, efortul nostru va fi permanent, neabătut și principial. Și proiectele de legi pe care le vom înainta vor ține de acest spectru de subiecte.

Depolitizarea justiției

■ **Care sunt punctele-cheie și etapele prin care trebuie să treacă reforma justiției pentru a fi una desăvârșită și cum anume o vedeți Dvs din această perspectivă?**

■ Nu sunt sigur că putem utiliza calificativul „desăvârșită” în raport cu reforma justiției. Ar fi mai potrivit totuși să fie stabiliți corect indicatorii de progres spre care tindem după un diagnostic real al situației la zi în domeniul justiției. După cum poate cunoașteți, la moment este în derulare procedura de evaluare a magistraților și a procurorilor (vetting). Obiectivul de curățare a sistemului de judecători și procurori corupți și politic angajați a fost susținută și de PSRM. Acest obiectiv era acceptat și susținut de întreaga societate.

Însă mecanismul de implementare a acestui obiectiv, care a fost elaborat și implementat de partidul de guvernare, nu s-a bucurat de un consens politic din simplu motiv că nu au fost evaluate și anticipate riscurile evidente. Felul cum a fost pus în practică acest mecanism, dublele standarde, presiunea constantă a demnitarilor din PAS pe cazuri concrete, aflate în gestiunea judecătorilor și procurorilor, care urmau să treacă evaluarea, au avut ca efect ținerea în „knock-out” permanent și loializarea actorilor din sectorul justiției față de putere. Asta se confirmă prin faptul că justiția este activă doar pe dosarele politice care vizează inamicii actualei guvernări.

Nicio anchetă, niciun dosar serios de corupție nu au fost inițiate și investigate pe numele exponenților politici aflați de cinci ani la guvernare. Mai mult, asupra Uniunii Europene și Consiliului Europei planează suspiciuni de protejare a propriei imagini politice și a contribuției pe care au avut-o la

implementarea vettingului, motiv din care oficialii europeni preferă să „închidă ochii” la derapajele puterii actuale de la Chișinău, și e vorba de derapaje grave și evidente, care nu ar fi acceptate într-o societate democratică.

În ceea ce privește punctele-cheie în reforma justiției, eu le văd în felul următor. În primul rând, depolitizarea CSM și CSP, prin reducerea numărului membrilor delegați și controlați de politic. De asemenea, este nevoie de identificarea ajustărilor de rigoare pentru un vetting autentic sub egida experților Consiliului Europei. În altă ordine de idei, văd identificarea unui mecanism real de asigurare a independenței justiției față de actuala putere, dar și față de viitoarele puteri. Nu în ultimul rând, este nevoie de eliminarea fenomenului justiției televizate, a linșajului public și, pe de altă parte – investiții în dezvoltarea culturii juridice printre jurnaliști și cetățeni.

■ **Sunteți încrezător că actuala majoritate din Parlament ar putea crea condițiile pentru un Parlament mai incluziv, acum că majoritatea nu mai este la fel de confortabilă pentru PAS comparativ cu 2021?**

■ Parțial, v-am dat deja un răspuns la această întrebare în rândurile de mai sus – suntem extrem de rezervați în privința capacității guvernării PAS de a renunța la rigiditatea sa. Ei dețin deja de patru-cinci ani puterea absolută în țară și știți foarte bine ce face puterea absolută cu mulți politicieni: le transformă gândirea, îi face corupți și cinici, le dezvoltă apucături dictatoriale și îi depărtează de popor. Din păcate, sub un asemenea regim trăiesc azi milioane de cetățeni în Republica Moldova.

■ **Vă mulțumim!**

Fără implicarea opoziției, procesul de integrare europeană nu poate fi unul de succes

Deputatul și unul dintre liderii Blocului Alternativa, Ion Chicu, a acordat un interviu pentru buletinul de politică externă al FES/APE în care am discutat despre care sunt prioritățile fracțiunii pe care o reprezintă în viitorul Parlament și ce abordare va avea din postura de opoziție. Chicu a precizat că este nevoie de o conlucrare cu puterea și că obiectivul asumat al formațiunii rămâne integrarea europeană. Totodată, Ion Chicu și-a expus viziunea privind reformele care trebuie făcute cu prioritate. Toate aceste detalii pot fi citite în rândurile ce urmează:

Ion Chicu, deputatul și unul dintre liderii Blocului Alternativa
Foto: Facebook

■ Care sunt prioritățile la acest început de mandat pentru fracțiunea Dvs, dar și care sunt prioritățile pe care vi le-ați setat pentru agenda personală în noul Legislativ din care faceți parte?

■ Toți acei 101 deputați din Parlament poartă răspundere egală în fața cetățenilor pentru rezultatul muncii acestui Parlament. De aceea, prioritatea noastră va fi punerea intereselor cetățenilor mai presus decât interesele politice sau electorale. Asta înseamnă că dacă PAS sau orice altă fracțiune va veni în Parlament cu un proiect de lege pe care noi îl considerăm util pentru societate, noi îl vom susține.

În primul rând, vrem ca acest Parlament să promoveze lucruri utile pentru țară, indiferent cine e autorul și cui îi aparține inițiativa legislativă. Așa vedem noi lucrurile ca fracțiune și în principiu aceasta este prioritatea numărul unu. În al doilea rând, ne-am propus ca toate proiectele care țin de dezvoltare economică, integrare europeană, și în mod special proiectele de depolitizare a instituțiilor publice, să fie susținute indiferent de cine este autorul inițiativei.

După cum am spus însă, o precondiție pentru acest lucru este depolitizarea instituțiilor statului. Este vorba în primul rând de instituțiile independente precum Comisia Electorală Centrală (CEC), compania Teleradio Moldova, Curtea de Conturi, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și altele.

În acest sens noi am pregătit și o declarație, un proiect de declarație a Parlamentului pe care îl vom propune

colegilor noștri din Parlament spre aprobare imediat după ce se vor consuma toate exercițiile de numire și de organizare a Guvernului. Acestea ar fi prioritățile Blocului Alternativa. De asemenea, vom încerca să convingem colegii din Parlament să susțină ceea ce am inclus noi în programul nostru electoral.

Colaborare legislativă

■ Ce planuri aveți în ceea ce privește postura de opoziție în care vă aflați? Veți merge și pe votarea anumitor proiecte de lege ale majorității sau nu? Veți putea negocia anumite proiecte de legi ale partidului în schimbul susținerii unor proiecte de legi ale puterii? Luați în calcul o astfel de strategie?

■ Putem utiliza și calificativul de negociere, dar prin abordarea că noi, ca fracțiune, suntem gata să susținem inițiativa oricărui membru al Parlamentului, indiferent dacă vine de la PAS sau din opoziție, dacă aceste proiecte vor fi, în opinia noastră, utile pentru societate.

De fapt, vorbim despre o deschidere a noastră și nu aș vrea să îi zic negociere, dar am vrea să contăm pe reciprocitate atunci când vorbim de această abordare. Ar fi foarte bine și facem apel către toți deputații să aibă abordarea respectivă.

Vreau să lăsăm deoparte interesul politic și electoral, pentru că noi considerăm că țara se află în fața

unei situații foarte complicate din punct de vedere economic. Pe de altă parte, țara se află în fața unor oportunități enorme legate de integrarea europeană. Așadar, ar fi bine ca noi toți să conștientizăm pe deplin această conjunctură și să adoptăm abordarea despre care am vorbit mai sus.

Reforme prioritare

■ **Care sunt reformele pe care se va axa fracțiunea din care faceți parte în acest mandat legislativ și de ce anume? Ce domenii vor avea prioritate în viziunea Dvs?**

■ Am mai spus că ne vom axa în primul rând pe reformele economice și aici iarăși facem trimitere la programul nostru unde era vorba de liberalizarea activităților economice. Indiferent de percepția care domină în societate sau în spațiu mediatic, agenții economici simt o povară administrativă și fiscală foarte mare. Când vine vorba despre cea fiscală, mă refer aici nu neapărat la cotele impozitelor, dar mai mult la administrarea lor. Aici o să venim cu propunerile noastre din program legate de liberalizare, inclusiv eliminarea barierelor în utilizarea mijloacelor de plată.

Referitor la administrarea TVA, am vorbit despre schimbarea mecanismului de aplicare a TVA la import și mai sunt și multe alte măsuri legate de partea economică. Prin urmare, acestea vor fi abordările noastre pe partea economică. Pe partea socială, ne bucură cele auzite zilele trecute că și doamna președinte recunoaște că sunt salarii exagerate în unele instituții, ceea ce înseamnă că acel renumit împărțit al plăcintei bugetare a fost inechitabil, iar solidaritatea a fost doar o lozincă de campanie.

Așadar, noi trebuie să facem în așa fel ca din resursele limitate pe care le avem să fie mai multă echitate și dreptate la capitolul salarizării. Reiterez că prioritatea este integrarea europeană și vom acorda tot suportul Guvernului când e vorba de aceste procese. Mai întâi însă trebuie să ne asigurăm că interesele cetățenilor și ale agenților economici vor fi respectate.

De asemenea, țin să remarc reforma teritorial-administrativă, una absolut necesară, care urmează să fie implementată în 2026. Vom participa activ la promovarea acestei reforme cu viziunile noastre. Bineînțeles, sperăm că, de data aceasta, PAS va avea curajul politic necesar astfel ca în 2027, la alegerile locale, să avem o structură administrativă nouă și mai eficientă pentru Republica Moldova. Așadar, consider

că reforma teritorial-administrativă este una absolut necesară.

■ **Care sunt punctele-cheie și etapele prin care trebuie să treacă reforma justiției pentru a fi una desăvârșită și cum anume o vedeți Dvs din această perspectivă?**

■ În ceea ce privește reforma justiției, noi putem găsi un milion de concepții, precum cea de reformă din Albania sau oricare alta, dar trebuie să înțelegem un lucru esențial: noi considerăm că cauza eșecului reformei justiției din ultimii patru ani este că s-a urmărit cu tot dinadinsul păstrarea controlului asupra justiției.

Nu poate exista nicio reformă de succes în acest domeniu dacă politicianul ține explicit să păstreze controlul. Aceasta este poziția noastră și dacă va exista maturitate politică suficientă, iar partidul de guvernare va renunța la controlul politic, sunt încrezător că acest sistem al justiției, cu implicarea colegilor din Uniunea Europeană, poate să se reformeze.

Integrarea europeană, proces incluziv

■ **Sunteți încrezător că actuala majoritate din Parlament ar putea crea condițiile pentru un Parlament mai incluziv, acum că majoritatea nu mai este la fel de confortabilă pentru PAS comparativ cu 2021?**

■ Există o expresie la noi: dacă nu de voie, atunci va fi de nevoie. Cei de la putere vor face acest lucru pentru că sper că măcar o parte din ei înțeleg că procesul de integrare europeană este un proces care nu poate fi monopolizat.

Să admitem că undeva la etapa preliminară, îl mai poți monopoliza. Dar acum va fi vorba de reforme complicate, de activități complexe, iar acest proces necesită susținerea, dacă nu plenară, cel puțin a majorității cetățenilor și, bineînțeles, a forțelor politice. Fără implicarea inclusiv a opoziției, procesul de integrare europeană nu poate fi unul de succes. Sper că cei de la PAS conștientizează acest lucru, iar dacă nu conștientizează, vor fi consiliați de pe extern neapărat în acest sens.

■ **Vă mulțumim!**

Axa pe care vrem să o confirmăm prin acțiuni este București - Washington, cu parteneriate solide strategice la Bruxelles

liderul Partidului Politic Democrația Acasă, Vasile Costiuc, intrat în premieră în Parlamentul Republicii Moldova, a acordat un interviu pentru buletinul de politică externă al FES/APE în care am discutat despre viziunea sa privind prioritățile noului Legislativ. El a precizat că formațiunea sa va fi una de natură pro-europeană, dar că va negocia dur cu puterea diverse proiecte de legi. Costiuc este de părere că problemele cetățenilor trebuie tratate de jos în sus și că orientarea partidului va fi pe axa București-Washington, cu o colaborare strânsă cu Bruxellesul. Vă invităm să citiți interviul integral în rândurile care urmează:

Vasile Costiuc, liderul Partidului Politic Democrația Acasă
Foto: Facebook

■ Care sunt prioritățile la acest început de mandat pentru fracțiunea Dvs, dar și care sunt prioritățile pe care vi le-ați setat pentru agenda personală în noul Legislativ din care faceți parte?

■ Este o întrebare destul de complexă și nu pot să răspund în termeni restrânși. Este o activitate nouă pentru noi ca fracțiune parlamentară. Suntem pentru prima dată în Parlament și va trebui să ne familiarizăm foarte rapid cu Legea nr. 100 cu privire la normative și cu regulamentul Parlamentului.

Trebuie să vedem care sunt drepturile și obligațiile noastre ca fracțiune. Noi vrem să corespundem normelor democratice ca să putem să intervenim, să ne apărăm, să venim cu inițiative, interpelări, cereri și solicitări.

Avem pregătite câteva inițiative care vor fi înaintate chiar din primele zile ale funcționării noului Parlament. Noi am declarat-o public și o să repetăm în continuare: Suntem într-un proces amplu și foarte complicat de aderare la comunitatea europeană. Noi vrem cu toată sinceritatea să punem umărul, în ciuda indignărilor care ne-au fost aduse în spațiu public, sau etichetele care ne-au fost puse.

Noi suntem conștienți de situația complicată în care ne aflăm ca societate și țară. Ca stat mai degrabă, căci țară nu suntem. Ne dorim să îmbunătățim Legislativul, legile propuse, mai ales cele ce țin de acquis-ul comunitar, standardele europene. Vrem să contribuim cu amendamente și cu propuneri la diverse legi. Aceste proiecte vor fi susținute de echipa Partidului Democrației Acasă. Noi nu suntem neapărat în opoziție categorică față de cei de la putere.

Conlucrare punctuală pe legi

■ Ce planuri aveți în ceea ce privește postura de opoziție în care vă aflați? Veți merge și pe votarea anumitor proiecte de lege ale majorității sau nu? Veți putea negocia anumite proiecte de legi ale partidului în schimbul susținerii unor proiecte de legi ale puterii, luați în calcul o astfel de strategie?

■ Sigur, pentru că Parlamentul, așa cum prevede normele democratice, este o platformă de discuții și de dialog. Oamenii care au votat ne-au trimis în Parlament pentru a îmbunătăți viața noastră a tuturor. Din aceasta cauză, proiectele bune care urmează să îmbunătățească viața oamenilor vor fi susținute. Evident, vorbim aici de amendamente, propuneri, solicitări, de discuții publice, pentru că una din problemele pe care le-am invocat în activitatea fostului Parlament a fost lipsa de transparență în adoptarea multor acte normative și legi.

Vă aduc aminte că în legislatura trecută, numai într-o zi, s-au votat 72 de legi pe bandă rulantă. Lucrul acesta mi se pare o chestie absolut nedemocratică. Este nevoie de mai mult transparență în activitate, discuții, dezbateri publice, audieri publice pe legi, dar unele reale, nu doar cu reprezentanții câtorva organizații non-guvernamentale.

Din acest motiv, va fi o altă opoziție decât am văzut până acum, una care trăgea spre Rusia și care categoric neagă orice lege care e în interesul cetățenilor.

■ **În ceea ce ține de integrarea europeană, veți susține acest obiectiv consemnat în Constituție prin votul majorității cetățenilor în octombrie 2024?**

■ Noi avem și proiecte de legi pe care le-am cules din discuțiile pe care le-am avut în această campanie electorală și cu mult înainte de campania electorală, proiecte care țin de anumite scăpări legislative. Spre exemplu, ca să înțelegem logica noastră, vor avea prioritate proiectele de lege pentru persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă care sunt asigurate de stat.

În anumite circumstanțe, legiuitorul a scăpat din vedere oamenii care au o activitate economică. De exemplu, cei care vând fructe, legume la piață sau au o întreprindere individuală. Ei sunt obligați să-și achite dublu poliția de asigurare. Mi se pare o chestie absolut ilegală pentru că sunt foarte mulți oameni care nu au știut și au nimerit într-o capcană financiară, iar acum sunt nevoiți să plătească între 17-21.000 de lei. V-am adus acest exemplu, deoarece aceasta este una din solicitările societății.

De aceea, nu trebuie să fie pierdut contactul cu societatea. Asta înseamnă că o să mergem în continuare în localitățile noastre, o să ascultăm oamenii. De exemplu, ne pregătim să mergem la o adunare la Coșnița cu un grup de oameni care au o problemă de mediu cu carierele care sunt ilegale și tot așa. Noi o să continuăm să aducem problemele de jos în sus ale societății, acolo unde trebuie să fie discutate și rezolvate.

Reforme prioritare

■ **Care sunt reformele pe care se va axa partidul din care faceți parte în acest mandat legislativ și de ce anume? Ce domenii vor avea prioritate în viziunea Dvs?**

■ Întrebarea este interesantă prin formularea ei. Noi nu avem cum să venim decât cu anumite propuneri în eventualele discuții din Parlament ce vizează noul guvern.

Noi credem și considerăm, ținând cont și bazându-ne pe datele statistice, că avem o problemă mare în zona finanțelor, cu bugetul, cu deficitul, cu balanța comercială, Noi trebuie să reducem foarte mult cheltuielile administrative.

Acestea sunt niște reforme radicale. Ele țin, în primul rând, de aparatul birocratic al statului. Noi avem un procent enorm de angajați ai statului. În Republica Moldova, circa 28% din numărul total de angajați lucrează la stat. Media europeană este de 14%. Asta înseamnă că noi avem un aparat de stat dublu dimensionat față de media europeană. El trebuie să fie redus categoric și rapid, fără multe discuții și demagogie.

Ne referim aici, în primul rând, la Guvern. Eu cred că următorul guvern ar trebui să fie redus la maxim șapte - opt ministere. Aceasta este una din așteptările noastre. O să vedem cu ce fel de propuneri va veni premierul nominalizat.

În al doilea rând, avem nevoie de o reformă a administrației publice locale. Dar aceasta e o reformă constituțională și suntem gata să o votăm. Sper că partidul de guvernare să aibă suficiente argumente pentru a convinge încă 6-7 deputați de cât avem nevoie, în afară de cei ai PAS și ai Partidului Democrației Acasă, pentru a modifica legea cu privire la administrația publică locală.

Trebuie să înțelegem că noi avem un buget enorm alocat celor 32 de raioane existente, iar eficiența este zero. Mai ales, că o parte din reforme deja au fost pornite. Mă refer aici că multe din atribuțiile așa-numitelor raioane au fost direcționate către ministere, precum asistența socială sau educația. Ca responsabilități și atribuții, consiliile raionale au rămas cam goale pe dinăuntru, dar ca formă au fost păstrați angajații, salariile, portofoliile, vicepreședinții, secretarii, mașini și tot așa. Toate acestea reprezintă cheltuieli excesive.

Al doilea aspect este partea economică. Noi avem nevoie de majorarea exportului și de reglementarea importului. Dacă vă uitați doar pe statistica oficială publicată pe 30 septembrie, Moldova are o prăbușire a exportului cu 6% și înregistrează o creștere a importurilor cu 16%. Aceasta mi se pare o chestie foarte gravă, care trebuie să fie discutată, nu trebuie tănuțită. Alegerile au trecut, iar probleme trebuie recunoscute și rezolvate.

Dreptate pentru oamenii de rând

■ **Care sunt punctele-cheie și etapele prin care trebuie să treacă reforma justiției pentru a fi una desăvârșită și cum anume o vedeți Dvs. din această perspectivă, ținând cont că este importantă în viziunea UE?**

■ Nu doar în ochii Bruxelles-ului. Până la Bruxelles, noi avem cetățenii care caută dreptate. Dreptatea poate fi făcută fără fonduri enorme de la Bruxelles. Eu înțeleg sumele uriașe pe care tot le aud că au fost cheltuite pentru așa-numita reformă a justiției, dar ale cărei efecte nu sunt simțite de populație. Lumea vrea dreptate. Înțeleg că sunt lucrurile de la vârf care au prioritate, marile bătălii politice, dosarele de rezonanță, care înțelegem că sunt interese uriașe atât politice, cât și geopolitice, dar omul mic de la sat, el se întâlnește cu probleme și cu diverse dificultăți și nu-și poate găsi dreptatea în instanțele noastre de fond. Acest om simplu înțelege că pentru o găină poți face 5-7 ani de pușcărie pentru că ăla cu care te judeci are mai mare influență și tu care n-ai făcut nimic grav nu-ți poți demonstra nevinovăția în instanțele noastre.

Eu vă spun că asta e o întrebare extrem de complicată și complexă. Guvernarea s-a înglodat enorm de mult în această realitate. Nu a ajutat nici doamna Veronica Dragalin, renumita procuratoare venită de peste ocean. Nu poți să pui în sarcina unui om o reformă atât de complicată și de complexă.

Dar este nevoie de discuții. Eu am văzut în spațiul public suficienți oameni care par că au soluții. De asta ar trebui inițiate discuții pe platforma parlamentară și din tot ce se discută din partidele extraparlamentare sau din mediul

civic, există oameni care împreună cu judecătorii pot găsi un numitor comun. Nu trebuie eliminați judecătorii din discuția despre reformă, noi îi reformăm fără să-i întrebăm. Poate soluția vine chiar din interiorul sistemului.

Sunt și în sistemul de justiție oameni care și-au păstrat demnitatea, dar sunt și elemente din cauza cărora percepția și opinia publică despre justiție este una scăzută. Dacă ar avea mai multă libertate, probabil o parte dintre judecători s-ar autocurăța. Sunt soluții, dar trebuie discutate.

Parlament mai incluziv

■ **Sunteți încrezător că actuala majoritate din Parlament ar putea crea condițiile pentru un Parlament mai incluziv, acum că majoritatea nu mai este la fel de confortabilă pentru PAS comparativ cu 2021?**

■ Nu știu dacă au învățat lecția cei de la PAS. Înveți lecția atunci când ești taxat de societate și când ești nevoit să stai la o masă de discuții cu altcineva pentru a crea o majoritate parlamentară și atunci când ții cont de opoziție.

Din ceea ce am văzut în spațiul public până acum, începând cu 28 septembrie, nu am văzut niciun element care ar confirma cele spuse de dumneavoastră cum că ar fi un Parlament mai incluziv.

Poate o să fie mai combativ, mai transparent, pentru că au mai apărut cel puțin trei partide care n-au mai fost până acum în Legislativ. Mizez pe faptul că acești noi colegi din diverse partide vor fi mai activi și o să vrea să demonstreze că nu și-au luat mandatele degeaba. Dar nu cred că noul Parlament va fi mai incluziv și mai deschis din partea guvernării.

Ne dorim ca ei [cei de la PAS - n.r.] să-și fi învățat lecția. Și anume ca ei să fi înțeles asta și să se deschidă și să comunice ca atare. Foarte multe din greșelile care s-au făcut au fost din lipsa de comunicare și din aroganță. Această atitudine nu a adus prosperitate și nu a adus democrație. Democrația e o chestie tare firavă și e greu să găsești o anumită linie, de aceea poți să te prăbușești într-o altă dimensiune decât cea democratică.

Pentru democrație trebuie să lupți în fiecare zi. Noi suntem un partid pro-european. Dimensiunea noastră și axa pe care vrem să o confirmăm prin acțiuni este București-Washington, cu parteneriate solide strategice la Bruxelles, în familia politică a conservatorilor europeni.

Noi am semnat zilele trecute la București un acord de colaborare și de schimb de experiență cu Partidul AUR, condus de George Simion. Mizăm pe expertiza lor, pe conexiunile lor cu europenii ca să putem să facem și să ne integrăm cât mai rapid în familia europeană și să învățăm proceduri democratice din Parlamentul European.

Vrem să ne conectăm. Asta înseamnă integrare europeană, conectarea cu partidele politice și liderii europeni. O să învățăm și noi din mers aceste lucruri.

■ **Vă mulțumim!**

Imprint

Editor

Friedrich-Ebert-Stiftung e. V. sucursala Chișinău (Moldova)
Strada București 111, Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Web: <http://moldova.fes.de>
E-mail: fes.moldova@fes.de
Tel. +373 855830

Credit foto:

Pagina 1: Parlamentul Republicii Moldova/Facebook
Pagina 2: Doina Gherman/Facebook
Pagina 4: Igor Dodon/Arhiva personală
Pagina 7: Ion Chicu/Facebook
Pagina 9: Vasile Costiuc/Facebook

Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. (FES). Utilizarea comercială a materialelor publicate de FES nu este permisă fără acordul scris al FES. Publicațiile FES nu pot fi **oluite** în scopuri de campanie electorală.

Mai 2025

© Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

Mai multe publicații ale fundației Friedrich-Ebert pot fi găsite aici: ↗ www.fes.de/publikationen

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterei publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.